

68.
koncertní
sezona
2023
2024

Dvořák a Suk
& Martinů
Filharmonie v divadle I
2. abonentní koncert
Janáčkovovo divadlo
11 a 12|1|2024

Filharmonie
Brno Philharmonic

Program

ANTONÍN DVOŘÁK

Karneval, koncertní předehra op. 92 | 10'

Carnival, concert overture, Op. 92

JOSEF SUK

Fantasie pro housle a orchestr g moll op. 24 | 25'

Fantasy for violin and orchestra in G minor, Op. 24

přestávka | 20'

BOHUSLAV MARTINŮ

Symfonie č. 1 H 289 | 36'

Symphony No. 1 H 289

1. Moderato – Poco più mosso
2. Scherzo: Allegro – Poco moderato
3. Largo
4. Allegro non troppo

Jan Mráček housle / violin

Filharmonie Brno

dirigent / conductor **Robert Kružík**

O skladbách

Česká hudba jako fenomén představuje nepřeberné množství skladatelských osobností, tvůrčích přístupů a hudebních žánrů. Závazek „čtverkových“ roků, kdy většina zdejších autorů jubuluje, není možné pominout, jakkoliv se takto obecně vymezená dramaturgie nejednou nevyhne rutině. Dnešní koncert v chronologickém sledu představí generaci zakladatelů české národní hudby (Dvořák), první generaci jejich dědiců (Suk) a modernu 20. století, kdy každý špičkový autor představuje autonomní, snadno rozpoznatelný styl, jakkoliv často sestavený z hudebních podnětů svého okolí (Martinů). Všechny tři skladatele dnes reprezentují díla vrcholná, z jejich vůbec nejzdařilejších, která však navenek postrádají ambici vyčnívat nad ostatními.

Než dosáhl **Antonín Dvořák** (1841 až 1904) ve druhé polovině 80. let nejvyššího kompozičního mistrovství i světového uznání, urazili pořádný kus cesty jak on sám jako tvůrčí osobnost, tak i jeho skladatelský rukopis. Z výbojného romantika s nemalými ambicemi se vinou neúspěchů uměleckých i osobních postupně stává mistr řemesla v tom nejklasičtějším, haydnovském smyslu. Úko-

lem již není posouvání hranic a hledání krajností, nýbrž hledání krásy a hloubky bez vnější okázalosti. Dvořák se důsledně vyhýbal teoretizování nad vlastní tvorbou, bezděky se ovšem vedle Brahmsa stal hlavním představitelem vídeňských konzervativců ideově vedených kritikem Eduardem Hanslickem, autorem vlivného spisu *O hudebním krásnu*. Důležitou ideou tohoto myšlenkového směru nebyl jen odpor k programní a vypjaté romantické hudbě, nýbrž především představa o konci hudebních dějin, završení vývoje hudebního výrazu, protože dokonalého tvaru již bylo díky vídeňským klasikům (Haydnovi, Mozartovi a Beethovenovi) dosaženo. Jedno však u Dvořáka zůstalo nezměněno: pevné zakotvení v křesťanské víře římskokatolického vyznání (jako varhaník – profesionál vzděláním i praxí – ovládal strukturu i funkci liturgie), v níž nehledal vytržení mysli a mystické barokní prožitky, nýbrž funkční pevný základ existence světa i sebe sama, podstatu všeho, i těch nejběžnějších věcí. Víra mu pomohla překonat žal nad smrtí všech svých tří dětí, své emoce světil a uzamkl do zhudebnění tradiční liturgické sekvence *Stabat Mater dolorosa* (1877), jež mu později otevřela cestu do srdcí britských posluchačů. V neposlední řadě našel útěchu v dalších dětech, jichž se mu a manželce Anně v následujících deseti letech narodilo (a přežilo) dalších šest. V letech 1874–1878 je pětikrát úspěšným žadatelem o státní stipendium pro nemajetné umělce, jeho výše 400 až 500 zlatých představovala výši roční mzdy lépe postavených dělníků. Pokaždé k žádosti přikládal několik svých nových skladeb. Brahms jimi byl jako člen poroty natolik nadšen, že Dvořáka doporučil svému berlínskému nakladateli Fritzovi Simrockovi, což Dvořákovi postupně zajistilo uznání i materiální blahobyt. O zakázky neměl nouzi, po úspěchu

Stabat Mater v Londýně měl volnou ruku i v tvorbě velkolepých děl, na nichž mohl pracovat déle a důkladněji. Jako jeden z mála romantických skladatelů nekomponoval svoji smuteční mši (1890), zvykově pojmenovanou podle úvodního slova jejího introitu (přestože je ve čtvrtém pádě: „Requiem aeternam dona eis Domine...“), pod vlivem úmrtí blízkého člověka, nýbrž jako demonstrativní vyjádření postoje ke smrti, ale i k životu, prosvětlené nadějí a věčností za dílo stvoření.

Na jaře 1891 jako by se k zásadním otázkám položeným v *Requiem* vrátil v přístupnější formě a jako svůj opus 91 koncipuje trojici koncertních předeher *Příroda - Život - Láska*. Pracuje na nich postupně od dubna až do následujícího ledna. Jedná se o předehry později známé samostatně jako *V přírodě* op. 91, **Karneval** op. 92 a *Othello* op. 93. Přejmenování však neznamena výraznou změnu koncepce, navíc k němu došlo postupně a bez kategorického zavržení předchozích názvů. Ty byly sice námětově zásadní, nicméně obecné, bez jasného mimohudebního programu, který byl tou dobou už dobrých šedesát let v módě, Dvořák mu však přilíhne nehodlaval. Snad až pod vlivem červnových událostí - nečekané nabídky stát se zakládajícím ředitelem Národní konzervatoře v New Yorku a udělení čestného doktorátu univerzity v Cambridge - se přiklání k evropskému mainstreamu a k typu programní předehry. Zároveň se zde ukazuje, že efektní dvořákovská melodika, výstavba a výraz snadno nalézají i mimohudební kontexty. Škarohlíd - i takoví v souvislosti s Dvořákovým dílem v minulosti vystoupili (Z. Nejedlý, G. B. Shaw) - by ovšem mohl říct, že *Karneval* (1891) je prostě další Slovanský tanec, jen nafouknutý na zhruba dvojnásobek běžného rozsahu. Jde o nejrozjásanější z trojice předeher a jednu z nejvíce strhujících Dvořákových skladeb vůbec. Život je tu chápán jako pozitivní živel, jehož síle se nedá vzepřít. Kontext karnevalu (též „Český karneval“) je blízký, slavnosti masopustu před dlouhou postní dobou jsou z celého liturgického kalendáře nejvýstřednější a nejotevřenější různým dílčím přestupkům vůči Desateru. Výstavba je přehledná, rámuje ji divoký karnevalový rej, uprostřed kontrastuje něžný zasněný chvalozpěv a následně úsečný pohyb kumulující napětí před závěrečným výbuchem.

Zdánlivě lehkavý *Karneval* je také nositelem mystéria, jaké se do staveb, maleb či skladeb vkládá pro věčnost, nikoliv pro okamžitou obecnou srozumitelnost: Existenciálního chromatického motivu sestávajícího ze dvou vzestupných půltónů oddělených sestupným tónem. Ve Dvořákově díle se poprvé objevuje v nepatrné dohře písně *Zde v lese u potoka z Písni milostných* op. 83, bezprostředně po slovech autora předlohy Pflögera-Moravského: „Kdy vlna života mne ze světa odnese.“ Všech osm *Písni milostných* pochází z časově blízkého prosince 1888, jsou to ovšem úpravy mnohem starších vokálních *Cypřišů* (těch bylo osmnáct) z roku 1865, v nichž zmíněná píseň tento existenciální motiv ještě postrádá. Motiv dále figuruje jako osudový otazník v úvodu a v závěru *Requiem* (1890), v našem *Karnevalu* (tedy převlečeném *Životě*) se objeví v diatonické podobě jako ostinatní lyrický motiv středního pomalého *Andante con moto*, kde především v podání anglického rohu zvukově připomíná pozdější slavné *Largo* z *Novosvětské*; v kontextu radostného víření *Karnevalu* se spíše jedná o něžnou, jen lehce uszlenu vzpomínku na špatné časy. Dvořákovův existenciální motiv se poté mihne v *Othellovi* (převlečené *Lásce!*), výsadní úlohu pak jako

vědomý odkaz hraje v Sukově *Asraelovi* a v *Symfonických fantaziích* Martinů, a dokládá tak mimořádný respekt, který ke Dvořákovi chovali autoři obou následujících skladeb.

Josef Suk (1874–1935) byl typickým příležitostným skladatelem. Ještě na konzervatoři se stal členem studentského kvarteta, které od roku 1892 vystupovalo s ohromným úspěchem jako České kvarteto. Suk v něm působil jako druhý houslista prakticky po celou dobu existence, půl roku po jeho odchodu se soubor v roce 1934 rozpadá z důvodu chatrného zdraví a úmrtí dalších členů.

Velkou část života tedy Suk trávil koncerty, většinou na cestách. Zránění jeho skladatelského projevu nejprve probíhalo především v oblasti vybrošené snové lyriky. S kulminující modernou se nejprve konfrontoval a posléze se k ní přidal. Oproti svým předchůdcům nepíše opery, mezi důležité inspirace neřadí folklór a poněkud překvapivě ani velká literární a básnická díla, ovšem s jedinou důležitou výjimkou, již je Zeyerův *Radúz a Mahulena*. Rozpoznání jedinečnosti jeho díla nepomáhá ani to, že je jako dominantní Sukův umělecký vliv neustále zmiňován jeho učitel a tchán Antonín Dvořák. Společného měli mnoho: Suk svůj poetický rukopis staví na některých postupech charakteristických pro pozdního Dvořáka (především v *Rusálce* a částečně v *Armidě*), oba byli houslisté, oba nicméně pro housle napsali minimum koncertantních skladeb. Společným rodinným poutem byla Dvořáková dcera a Sukova manželka Ottilie. Četné přednosti Dvořákovy hudby sice Suk přebírá, jako celek je však Sukův projev zcela odlišný. Nenavazuje tam, kde Dvořák skončil, mezi jejich autorskými rukopisy ční propast. Dvořákovi byla moderna ideově cizí, a to natolik, že i dekadentní Kvapilovo libreto *Rusalky* zpracoval jako křehkou pohádku. Zatímco Dvořákovův životopis je lineární - ze ztracení a bída se postupně vypracoval na úspěšného a šťastného člověka, otce a manžela, Sukovo životní štěstí začíná již ve věku 24 let svatbou, trvá ale sotva dalších osm. Smrt tchána v roce 1904 a sedmadvacetileté Ottilie o rok později na vrozenou srdeční vadu jej raní, mění v jejím duchu výraz i hloubku svých kompozic, ale nikdy se s ní vnitřně nesmíří.

Z radostného období špičkového houslisty Suka pochází jediná jeho koncertantní skladba pro housle, ohromná **Fantasie** g moll (1902). Má rozsah, závažnost i technickou náročnost odpovídající srchovanému houslovému koncertu, přesto o koncert nejde, formou ani názvem. Jedná se o jednovětvý experiment s formou, Suk nepracuje se stálými melodickými tématy, nýbrž s množstvím drobnějších motivů, často spíše rytmických než melodických, které proměnlivě skládá a vrší do nestálých, prchavých a permanentně se vyvíjejících témat. Ignoruje tonálními centra, dominující g moll a G dur volně opouští a vrací se k nim nahodile. Žádná střední část nehraje roli volné věty, v níž by chyběla rychlá tempa. V díle je ohromné množství zvrátů, nečekaných „švů“. Celá obvyklá práce s formou je tak posunuta směrem k volnosti, bezbřehosti a dramatickosti, k suggestivní fantastičnosti. Proto *Fantasie*.

Její bouřlivý začátek (*Allegro impetuoso*) se přiznává jako uragán a stejným způsobem se vrátí ještě mnohokrát, často za přítomnosti hymnického triolového motivu. Kontrastní klidně tepající *Andante* je bez sólových houslí, ty se ozvou až v následujícím zpěvném *Andante con moto*, o něco hybnějším, dle Sukových slov připomínajícím prostý zpěv dívky v lesíku. *Allegretto scherzando* následně přinese dětsky naivní prozpěvování ve vysoké poloze houslí a předznamená tak sérii hravých kratochvilných epizod, kterou přeruší výrazný fortissimový signál *Allegro con spirito* uvozující nové tajemné chromatické ovzduší, z něž se na chvíli vynoří polyfonní fugato, čímž jsme dospěli zhruba do poloviny trvání celkově nepřehledné *Fantasie*. Rychlý přechod do kontrastních triolových sólových běhů, opět velmi vysoko, otevře kaleidoskop epizod nejednou připomínajících nostalgické ovzduší Dvořákových amerických skladeb. Po dalším výrazném triolovém signálu *Poco più pesante* nastoupí závěrečná čtvrtina díla, expresivnější, zadumanější a dramatictější. Stručný návrat bouřlivého začátku, opět nečekáný, a závěrečné *Allegro vivace* přinesou k závěrečnému gradaci, jakkoliv náhlou a stručnou. Houslový part *Fantasie* je moderní, technicky krajní, z velké části sestávající z běhů a nepřipouštějící přibližnost ani interpretační variabilitu. Navzdory neuspořádané formě, spíše ale právě díky ní jde o jedno z nejefektivnějších Sukových děl, o barvitou koláž kontrastních nálad. A mimochodem, kdybychom měli vybrat jedinou Sukovu skladbu, která se nejvíce podobá evokativním hudebním plochám a neustálému motorickému neklidu v hudbě Bohuslava Martinů, pravděpodobně by to byla právě houslová *Fantasie*.

Bohuslav Martinů (1890–1959) byl jedním z největších skladatelských světoběžníků 20. století, ne vždy však o své vůli. Dlouhý výčet jeho víceméně trvalých pobytů rozhodně nenapovídá člověka labilního, neadaptabilního, často trpícího depresiemi z nových prostředí. Způsob fungování vzdělávacího systému pro něj znamenal často nepřekonatelnou překážku. Ve dvaceti jej

dokonce vyloučili z varhanní třídy pražské konzervatoře pro nenapravitelnou nedbalost. Takřikajíc na vlastní nohy se skladatel staví v roce 1923, kdy odchází z kompoziční třídy Josefa Suka a vyráží do světa na zkušenou. Do Paříže se Martinů vlastně vrací, protože ji znal z turné, které absolvoval jako člen skupiny druhých houslí v České filharmonii. Nyní, podpořen stipendiem, nachází v Albertu Rousselovi svého největšího životního učitele. Ač není správné o Martinů tvrdit, že byl eklektickým skladatelem, lze říci, že se z něj vyvinula otevřená tvůrčí osobnost schopná vstřebat množství různých vlivů, které se na něj v Paříži doslova valily. Impresionismus, Stravinskij, jazz, Šestka, neoklasicismus a třeba i anglický madrigal – to jsou nejdůležitější z nich, nesmíme však zapomenout na neslábnoucí celoživotní intenzivní citovou fixaci skladatele na rodný domov a na jeho zaujetí českou a především moravskou lidovou písní. Přesto již nebylo Bohuslavu Martinů dopřáno vrátit se po druhé světové válce domů. Nejdříve těžký úraz a poté

obstrukce komunistické moci mu zabránily přijmout místo na pražské AMU. Ze Spojených států, kde prožil velkou část války, se do Evropy definitivně vrací až roku 1953. Do smrti v roce 1959 zůstává jeho sen vidět rodnou zem nenaplněn. Až o 20 let později se s obtížemi podařilo prosadit převoz a uložení ostatků tohoto „buržoazního skladatele“ v rodné Poličce.

Jako skladatel byl Martinů nesmírně výkonný a všestranný, žádný úkol mu nedělal potíže. Zanechal za sebou dílo četností převyšující skladatelský odkaz Smetany, Dvořáka a Janáčka dohromady. Málokdo by bez přípravy dokázal vyjmenovat všech jeho 15 oper, 12 baletů, 39 skladeb orchestrálních nebo 29 koncertantních. Žánr symfonie Martinů ovšem po většinu života ignoroval. Necítil se na to dostatečně zralý a sama symfonie se svou klasicizující pověstí nebyla v meziválečné Paříži žádaným zbožím. Karta se obrátila až v Americe, kam Martinů unikl druhé světové válce. Spřátelil se tam s řadou zvukných jmen. Sergej Kusevickij, šéfdirigent Bostonského symfonického orchestru a objednatel ohromného množství zásadních orchestrálních děl hudby 20. století (mj. i Ravelovy instrumentace Musorgského *Kartinek* nebo Messiaenovy *Turangalily*), si v roce 1942 vyžádal symfonii u Bohuslava Martinů. Ten měl podobně jako Dvořák po příjezdu do USA nejprve dlouhý kompoziční výpadek, pak ale jako dvaapadesátiletý vytváří svoji opožděnou **První symfonii** (1942), s níž slaví ohromný úspěch. Povzbuzen poté komponuje každý další rok novou symfonii, první však zůstane jeho nejdelší.

Vzniklo dílo hutné instrumentace, velkého obsazení, na jakém Martinů posledních 15 let nepracoval, a jedinečné zvukovosti, s charakteristickým klavírem. První věta je typickou martinůvskou montáží, je založena na dvou kontrastech: Po tonální stránce na oscilaci mezi H dur a h moll, zdánlivě banální kombinaci, v níž ale Martinů našel zalíbení. A střídá se také sugestivní zvukové „mraveniště“ s bohatě synkopovanými melodiemi zpěvnějších pasáží. *Scherzo* umisťuje Martinů na druhé místo, s jeho rytmickou úsečností kontrastuje pastorální trio, jež se přelije do parodické vojenské fanfáry. Převažující temné polohy symfonie souvisejí s probíhající válkou, mj. se zprávami o lidickém masakru, volná třetí věta je nicméně přímo smuteční až tragická a navzdory rafinovanosti ploch v rychlých větách u Martinů je právě pomalá věta nejefektivnější částí první symfonie. Souvisí to i s jejím věnováním památce náhle zesnulé Kusevické manželky Natálie. Z nenápadného unisona se rozvine do úchvatné polyfonie. Rondové finále *Allegro non troppo* se dle očekávání žene stále dopředu. I s kontrastními epizodami přináší oproti předchozím větám více naděje a odhodlání, především v triumfálním závěru.

Jan Špaček

O účinkujících

Jan Mráček patří od dětství patří mezi nejvýraznější talenty své generace. Studoval u Magdalény Mickové a později Jiřího Fišera. Pravidelně navštěvoval kurzy Václava Hudečka, což položilo základ dlouhé a plodné spolupráce. Mezi jeho největší úspěchy patří 1. místo v soutěži konzervatoří z roku 2008 a o rok později vítězství na Mezinárodní soutěži Beethovenův Hradec. Stal se nejmladším laureátem Mezinárodní soutěže Pražského Jara 2010 a v roce 2014 získal první cenu v Mezinárodní houslové soutěži Fritze Kreislera ve Vídni. Předseda komise komentoval jeho vítězství slovy: „Jan je důstojným vítězem. Fascinoval nás od prvního kola. Nejen svými technickými schopnostmi, ale také svým charismatem na pódiu.“

V roce 2011 se stal nejmladším sólistou Symfonického orchestru Českého rozhlasu. Jako sólista vystoupil s Kuopio Symphony Orchestra, Romanian Radio Symphony, obojí pod taktovkou Saschi Goetzela, Lappeenranta City Orchestra (Finsko), s Českým národním symfonickým orchestrem, Symfonickým orchestrem hlavního města Prahy FOK, Janáčkovou filharmonií Ostrava a jako sólista se představil i s Českou filharmonií. Na post koncertního mistra České filharmonie jej pozval Jiří Bělohávek. Jako koncertní mistr absolvoval letní turné 2015 s European Youth Orchestra pod vedením dirigentů Gianandrea Nosedy a Xian Zhang.

Sólově nadále koncertuje po celém světě, zahrál si například s Royal Philharmonic Orchestra, St. Louis Symphony, The Symphonia Boca Raton Florida, Slovenskou i Slovinskou filharmonií, Tchaikovsky Symphony Orchestra v curyšské Tonhalle, Asian Youth Orchestra v Tokiu, v Dubaji s Wiener Concert-Verein, Daejeon Philharmonic Orchestra, Kalisz Philharmonic Symphony Orchestra a Státní filharmonií Košice.

Měl tu čest spolupracovat s dirigenty, jako jsou Maxim Vengerov, Han-Na Chang, James Judd, Manuel López-Gómez, Petr Altrichter, Tomáš Brauner, Ondrej Lenárd, Jac van Steen, nebo Vladimír Fedosejev.

S klavírním Lobkovicz Triem v roce 2014 získal 3. cenu na Mezinárodní soutěži komorní hudby Antonína Dvořáka a v září téhož roku 1. cenu a cenu publika na Mezinárodní hudební soutěži Johanna Brahmsa v rakuském Pörschachu. V roce 2016 vydal kritikou ceněné CD s kompletním dílem Antonína Dvořáka pro švýcarské vydavatelství ONYX s ČNSO pod taktovkou Jamese Judda a s klavíristou Lukášem Klánským.

Hraje na housle italského houslaře Carlo Fernando Landolfiho, Milan 1758, které mu velkoryse zapůjčil Peter Biddulph.

Převzato z: ceskafilharmonie.cz. Více na janmracek.com.

Kořeny brněnské filharmonie sahají do 70. let 19. století, kdy v Brně mladý Leoš Janáček usiloval o vznik českého symfonického orchestru. Dílo slavného skladatele 20. století je ostatně nejvýznamnější programovou položkou tělesa, které je považováno dodnes za jeho autentického interpreta.

Dnešní **Filharmonie Brno** vznikla v roce 1956 sloučením rozhlasového a krajského orchestru a od té doby patří svou velikostí i významem k české orchestrální špičce. Na svých turné provedla na tisíc koncertů v Evropě, ve Spojených státech, v Latinské Americe, na Dálném i na Blízkém východě. Je pravidelným hostem světových i českých festivalů, kde často spojuje umělecké síly s Českým filharmonickým sborem Brno. V sezoně 2022/2023 uspořádala turné po Velké Británii a Spojených státech a navštívila řadu renomovaných pódii (Festival Rheingau, festival Ars Electronica v Linci, Grosses Festspielhaus v Salcburku, Gewandhaus v Lipsku).

Orchestr pravidelně natáčí pro Český rozhlas a Českou televizi. Kromě realizace nahrávek pro řadu společností (Supraphon, Sony Music, IMG Records, BMG, Channel 4) zakládá filharmonie v roce 2020 svůj vlastní nahrávací label Filharmonie Brno, kde doposud vydala 6 titulů. Nahrávka *12. symfonie* Philipa Glasse z této edice byla nominována v roce 2022 na cenu ICMA. Dynamicky také rozvíjí zakázkové nahrávání pro globální klientelu v rámci Czech Orchestra Recordings.

Dějiny orchestru prošla řada českých a světových dirigentských osobností jako Břetislav Bakala, František Jílek, Petr Altrichter, Jiří Bě-

lohlávek, Sir Charles Mackerras, Jakub Hrůša nebo Tomáš Netopil. Od sezony 2018/2019 je šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Filharmonie Brno Dennis Russell Davies.

Od roku 2000 pořádá filharmonie letní open air festival na brněnském hradě Špilberk, v roce 2012 se stala pořadatelem renomovaných festivalů Moravský podzim, Velikonoční festival duchovní hudby a Expozice nové hudby. Zastiňuje mezinárodně proslulý dětský sbor Kantiléna, od roku 2010 se podílí na festivalu mladých hudebníků Mozartovy děti, v roce 2014 zakládá svou Orchestrální akademii.

Filharmonie Brno je dnes nejen silným hráčem na poli symfonické hudby doma i v zahraničí, ale i předním organizátorem hudební sezony druhého českého města, aktivním festivalovým pořadatelem, kreativním lídrem orchestrální dramaturgie a inovativním tvůrcem široké škály edukativních programů. Působí v neorenesančním Besedním domě, „brněnském Musikverein“ z dílny Theophila von Hansena z roku 1873, a těší se na nový moderní koncertní sál, který navrhuje tým architektů Tomasze Koniora a Petra Hrůši a akustika Yasuhisa Toyoty.

Robert Kružik patří k nejmladší generaci českých dirigentů. Je stálým dirigentem Janáčkovy opery Národního divadla Brno, také působil tři sezony jako dirigent Národního divadla moravskoslezského v Ostravě. Od sezony 2018/2019 je stálým hostujícím dirigentem Filharmonie Brno a počínaje sezónou 2021/2022 šéfdirigentem Filharmonie Bohuslava Martinů ve Zlíně. Je laureátem ceny Jiřího Bělohávkova pro umělce do třiceti let.

Spolupracuje s mnoha symfonickými orchestry, jako jsou Česká filharmonie, MDR-Sinfonieorchester, Sinfonia Varsovia, Filharmonie Brno, PKF – Prague Philharmonia, Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Slovenská filharmonie, Státní filharmonie Košice, Janáčkova filharmonie Ostrava, Česká studentská filharmonie, Moravská filharmonie Olomouc, Komorní filharmonie Pardubice nebo Jihočeská komorní filharmonie.

Je zván také na významné festivaly např. Pražské jaro, Smetanova Litomyšl, Svatováclavský hudební festival, Festival Eufonia a další.

V Národním divadle Brno nastudoval mj. Rossiniho operu *Hrabě Ory*, Čajkovského *Pikovou dámu* a *Evžena Oněgina*, Smetanovu *Libuši*, která zazněla k 100. výročí založení Československé republiky, *Růžového kavalíra* Richarda Strausse nebo Verdiho *Otella*. Jeho široký operní záběr čítá díla skladatelů Mozarta, Smetany, Dvořáka, Martinů, Janáčka, Donizettiho, Rossiniho, Čajkovského, Bizeta, Verdiho, Pucciniho a dalších.

Tento brněnský rodák začínal jako violoncellista. Absolvoval Konzervatoř Brno, kde se kromě hry na violoncello (u Miroslava Zichy) věnoval rovněž dirigování (u Stanislava Kummera). Ve studiu pokračoval na pražské AMU, kde jeho pedagogy byli Leoš Svárovský, Charles Olivieri-Munroe a Lubomír Mátl v dirigování a Miroslav Petráš ve hře na violoncello. V akademickém roce 2012/2013 byl na studijní stáži na Zürcher Hochschule der Künste ve Švýcarsku, kde se zaměřil na oba obory. S úspěchem se zúčastnil řady violoncellových soutěží, jako jsou Pražské jaro, Soutěž Nadace Bohuslava Martinů či Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně. Svoje znalosti a zkušenosti rozšiřoval na mistrovských kurzech – ve hře na violoncello to bylo u Jiřího Barty, Michaly Fukačové a Raphaela Wallfische, v dirigování u Norberta Baxy, Johanna Schlaefliho a Davida Zinmana.

Více na robertkruzik.cz.

Summary

Ever since 1924, when the 100th anniversary of Bedřich Smetana's birth was celebrated, the Year of Czech Music has been held regularly in years ending in the number four, due to the happenstantially high concentration of Czech composers' anniversaries in those years. Filharmonie Brno has prepared many projects to mark this year. The programme in January is traditional, including works that are firmly established in the repertoire of Czech (and international) ensembles. Participating in their performance alongside Filharmonie Brno will be two distinctive figures from the younger generation of Czech music artists: the violinist Jan Mráček, the leader of the Czech Philharmonic, and our permanent guest conductor, Robert Kružík.

Antonín Dvořák and Josef Suk

In 2024, we mark 120 years since the death of Antonín Dvořák (1841 – 1904) and 150 years since the birth of Josef Suk (1874–1935) – in the case of the latter, our concert is only a few days after the anniversary (Suk was born on 4 January 1874). Their music is often programmed back-to-back, not only because in some respects Suk follows on where Dvořák left off, but also because there was a family link: in 1898, Josef Suk took Antonín Dvořák's daughter Otílie as his wife. The loss of his father-in-law and, a year later, of his beloved wife, profoundly affected Suk for many years. The mourning symphony, *Asrael*, composed in 1905–1906, provides the best testimony of his feelings at the time, and it remains Suk's most performed symphonic work.

The *Fantasy* in G minor, completed 1903, by contrast exudes the joy of life. It is Suk's only extensive mature work for the solo violin, a paradox of sorts considering that Suk was a master of the instrument: during his conservatoire studies, he and some fellow pupils founded the Bohemian Quartet. The ensemble became internationally famous and Suk remained its second violinist for more than 40 years. The *Fantasy* was first heard on 9 January 1904 (again, note the date: our performances are scheduled a mere two and three days after the 120th anniversary of the premiere); the solo part was played by Suk's colleague in the Bohemian Quartet, Karel Hoffmann, and the Bohemian Orchestral Music Association was conducted by Oskar Nedbal.

In spring 1891, Antonín Dvořák embarked on the composition of three concert overtures, originally conceived as a cycle sharing a collective title *Nature, Life and Love*. Later, however, Dvořák separated the pieces, giving an opus number and name to each: *In Nature's Realm*, Op. 91; *Carnival*, Op. 92; and *Othello*, Op. 93. The premiere of all three was on 28 April 1892 at Prague's Rudolfinum hall under the composer's baton – it was one of the concerts of Dvořák's "farewell" tour before his departure to America. *Carnival*, the most popular of the three, was dedicated to the Prague university, which had awarded an honorary doctorate to Dvořák shortly before.

Bohuslav Martinů's *First symphony*

In 1941, Bohuslav Martinů (1890–1959) decided to leave a Europe tormented by the advances of Nazi armies and fled to America. He arrived there as a renowned European composer, and after an acclimatisation of several months embarked on a new creative period. At the start was *Symphony No. 1* (1942), a major work commissioned by the conductor Serge Koussevitzky. "I put off the work from one month to the next," Martinů recalled, "until in May 1942 I put the first chords down on paper at last. As a curious detail, I note that these two chords, as a theme, had pursued me from January, and that I, entirely logically, originally rejected them. One cannot, after all, establish or create a theme out of two chords (B minor and B major). And yet I could not go beyond them; only in May did I find the form and the orchestration that they now have, and the entire first movement suddenly grew out of this, as if it were concealed behind this introduction." The premiere was on 13 November 1942 in Boston, performed by the city's celebrated orchestra conducted by Koussevitzky.

Vítězslav Mikeš, translated by Štěpán Kaňa

Zveme vás na

15 a 16|2|2024, Janáčkovo divadlo, 19:00 V OČEKÁVÁNÍ JARA A MÍRU

Nenechte si ujít mimořádný koncert *V očekávání jara a míru*, na kterém zazní dvě velkolepá díla dvou exilových autorů: „božského rošťáka“ Jana Nováka a Antonína Rejchy. Můžete se těšit na českou premiéru Novákovy *Jarní symfonie* a na Rejchův *Nový žalm*, který je velmi působivou modlitbou za mír. Obě díla zazní v podání sólistů, Českého filharmonického sboru Brno a našeho orchestru pod taktovkou šéfdirigenta Dennise Russella Daviese.

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas a vypnuli své mobilní telefony.

Změna programu a účinkujících vyhrazena.

Za podporu a spolupráci děkujeme

Vydala Filharmonie Brno v roce 2024 nákladem 800 výtisků

text Jan Špaček

motiv na obálce je inspirovaný stropní malbou ze zásálí Besedního domu, která představuje páva s květinami

produkce Grafické studio Svoboda

redakční uzávěrka 5|1|2024

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

B | R | N | O |

jihomoravský kraj

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno.
Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a Jihomoravského kraje.

www.filharmonie-brno.cz
www.salprobrno.cz

